

Література

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовт. 2018 р. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
2. Гушилик А.Б. Деякі аспекти правового становища боржника на стадії розпорядження майном у справі про банкрутство. Збірник наукових праць ЛОГОС, Том 3. 20 берез. 2020 р. С. 56-58. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/1351/1366>
3. Грудницька С.М., Міньковський С.В. Питання удосконалення розпорядження майном боржника у процедурі банкрутства. Економіка та право. Серія: Право. 2015. № 2(41) С. 17-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esrpr_2015_2_4

УДК 346.9(043.2)

Землянкіна М.П., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Нецька Л.С., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКРУТСТВА ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Україна за кілька років до нападу Російської Федерації завдяки поступовому розвитку стабілізувала свою економіку, яка є основою для її існування та ролі на міжнародній арені. Важливим рушієм цього процесу стало підприємництво [1, с. 40]. Удосконалення правового регулювання підприємницької діяльності заклало підвалини стабілізації економіки України та її європейської інтеграції. Важливою частиною формування комфортного інвестиційного клімату було і залишається реформування правового регулювання системи банкрутства. Підтвердженням цьому слугує переміщення України в рейтингу щорічних досліджень Світового банку «Ведення бізнесу» («Doing Business») з 149 місця у 2018 р. на 146 місце у 2019 р. за таким показником як «Врегулювання неплатоспроможності» («Resolving insolvency») [2]. І хоча очікувався швидший розвиток України в цій категорії, статистичні дані свідчать про те, що уніфікація системи банкрутства за прикладом світового законодавства шляхом кодифікації законодавства про банкрутство у 2018 році мала позитивний вплив. Діяльність юридичних осіб становить значну частину економіки України, яка забезпечує великі грошові потоки та є більш стабільною, ніж підприємницька діяльність фізичних осіб.

Нові реалії породжують нові виклики для України та її економічної стабільності. Наприклад, повномасштабне вторгнення Росії на територію

України, проведення воєнних дій та введення в Україні з 24 лютого 2022 року згідно з Указом Президента України № 64/22 воєнного стану з подальшим його продовженням. Внаслідок цієї ситуації виникло питання правового врегулювання процедури банкрутства через неможливість реалізації положень чинного законодавства в небезпечних і непередбачуваних умовах [3; 4].

Судова статистика свідчить про актуальність проблеми. За даними, розміщеними на сайті Міністерства юстиції України з 24 лютого 2022 року по травень того ж року, господарськими судами було відкрито 65 проваджень у справі про банкрутство (неплатоспроможність) боржників. З них – за зверненням до суду фізичних осіб 35 справ, що становить понад половину. Залишок, а саме 30 справ, стосується юридичних осіб. Ускладнений порядок доступу до правосуддя в умовах воєнного стану, такі як окупація певних територій та відсутність фінансів на кваліфіковану правову допомогу, необхідно враховувати. У той же час, за цей же період, було визнано банкрутами 36 юридичних осіб-боржників, а щодо одного розпочато процедуру санації.

Хоча питанню правового регулювання процедури банкрутства юридичної особи приділяли увагу О. Бірюков, А. Енгельс, І. Жигалкін, Р. Заєць, С. Островський, Р. Поляков, Д. Тиліпський, В. Усатий, О. Фонова, Р. Чумак та інші, але з врахуванням умов воєнного стану ці правовідносини не досліджувалися. З огляду на зазначене, є нагальна необхідність дослідження правового регулювання процедури банкрутства юридичної особи саме в умовах воєнного стану.

Внаслідок військової агресії багато господарюючих суб'єктів зазнали збитків, особливо ті, що мають активи, такі як офіси, виробничі споруди тощо, що постраждали від руйнування або неможливості провадити господарську діяльність через перебування у зоні окупації або з інших причин. Ці обставини ускладнюють або навіть унеможливають визнання юридичної особи банкрутом, що викликає потребу у пошуку нових норм правового регулювання, які були б ефективними в сучасних умовах і заповнили прогалини в законодавстві. Одним із нагальних для розв'язання є питання відповідальності керівника боржника за порушення його зобов'язань згідно з частиною 6 статті 34 Кодексу України з процедур банкрутства. Якщо вимоги кредитора або кількох кредиторів не можуть бути задоволені, що призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника перед іншими кредиторами, то керівник боржника має звернутися до господарського суду з проханням про відкриття провадження у справі про банкрутство у місячний строк.

У березні 2022 року було запропоновано звільнити керівника боржника від такої відповідальності на період дії воєнного стану і протягом 180 днів з дня його застосування [7]. Ця пропозиція

обґрунтована та доцільна, оскільки у реальних умовах складно, а іноді неможливо провести аналіз фінансово-господарської діяльності, включаючи проведення інвентаризації і виявлення ознак поточної неплатоспроможності відповідно до законодавства. Зокрема перешкодою для таких дій є фізичне знищення майна та документації внаслідок руйнування основних фондів юридичної особи, відсутність доступу до необхідного майна та документації через їх перебування в окупованих зонах, евакуація керівника та інших кваліфікованих спеціалістів з місця знаходження підприємства тощо.

Не регулюються нормами чинного КУЗПБ чи інших нормативно-правових актів ні порядок відновлення втрачених документів боржника або кредиторів, ні особливості скликання загальних зборів в умовах воєнного стану для вирішення поточних питань і інше. Отже, у зв'язку з агресією РФ в Україні та введенням воєнного стану виникла необхідність внести зміни до існуючого законодавства про банкрутство юридичних осіб та створити механізми, які враховуватимуть нові реалії.

Література

1. Небрат В.В. Підприємництво та добробут: еволюція парадигмальних підходів. Сучасні економічні теорії: історія, методологія та перспективи розвитку: зб. матер. Всеукр. круглого столу, 10 лист. 2016 р. Київ: КНЕУ, 2016. С. 37-41.

2. The World Bnk. Economy Rankings 2019. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/rankings> (дата звернення: 05.05.2023).

3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 05.05.2023).

4. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 14 лют. 2023 р. № 58/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/58/2023#Text> (дата звернення: 05.05.2023).

5. За період з 24 лютого 2022 року господарськими судами відкрито 65 справ про банкрутство (неплатоспроможність) боржників. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/za-period-z-24-lyutogo-2022-roku-gospodarskimi-sudami-vidkrito-65-sprav-pro-bankrutstvo-neplatospromojnist-borjnikiv> (дата звернення: 03.05.2023).

6. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовт. 2018 р. № 2597-VIII. Дата оновлення: 15.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 05.05.2023).

7. Гончарук А. Банкрутство в умовах воєнного стану. Що робити з бізнесом, який зупинив свою роботу? URL: <https://borgexpert.com/stiahnennia-borhiv/arbitrazhna-praktyka/bankrutstvo-v-umovakh-voiennoho-stanu-shcho-robyty-z-biznesom-iakyj-zupynyv-svoiu-robotu>